

S kratko besedo tedaj na gori navedeno vprašanje odgovorjam gospodarjem tako le: Prav nič ni treba zdravi živini dajati, ampak streže naj se jej po navadi, kakor umna živinoreja veléva, in opusti vsako zdravilo.

Čudil se bo marsikdo temu odgovoru, ki odbija vsako zdravilo o bolezni, ki je vendar najhuja med vsemi govejimi in je uže na sto in sto milijonov goved pomorila, kar se je prvokrat leta 1709. iz Tartarije v Aziji čez Moskvo zanesla na Poljsko, od tod preko Podolije in Besarabije na Hrvaško, od tod pa v Dalmacijo; dalmatinski živinotržci pa so na cesti v Padovo na Laškem popustili za kugo bolnega vola, ki ni mogel naprej; tega vola je pastir kanonika grofa Boromea v njegov veliki hlev vzél, ki je bil poln goved; vsa goveda so poginila tū in kuga se je potem zatrosila po vsi srednji in dolnji Italiji. Od tod je kuga romala na Francosko, v Alzacijo, Nemčijo, Holandijo, na Angleško itd. Kuga, ki se je takrat prvokrat pokazala v Evropi, je bila zdravnikom neznana, iskali so in poskušali zdravil in prav s tem so zatrosili še le bolezen, ker zoper njo niso nobene zaprtije vpeljevali. Tako je v 3 letih od leta 1711. do 1714. poginilo goved poldrugi milijon. Od tega časa počenši se je kuga prikazala mnogokrat v Evropi, zatročena iz Rusije in Turčije v dežele našega cesarstva. Deželo kranjsko in štajersko je večkrat huda nesreča zadela po tej ptujki. (Na Kranjskem je razsajala hudo leta 1863, 1865 in 1873) Preračuneno je, da so evropske dežele do konca preteklega stoletja nad 200 milijonov goved po tej kugi izgubile.

Te žalostne skušnje so nas učile trojno: 1) da je kuga ptujka, v srednji Aziji doma, in se v naših deželah nikdar nikoli prvotno ne prične, kakor tudi človeška kuga ne, — 2) da je silno nalezljiva, in 3) da nobeno zdravilo zoper njo ni znano, čeravno je holandska vlada 80.000, avstrijska 30.000, pruska pa 10.000 zlatov uže davno obljubila onemu, kdor iznajde gotovo zdravilo.

Kdor tedaj hoče svojo živino obvarovati te grozne kuge, naj jo varuje, da bolezni ne naleze. Nalezljivo lastnost ima sapa in kožno hlepenje bolne živine, kakor tudi vsaka reč, katera pride od nje, kakor blato, scavnica, kri, meso, koža, parklji itd. Kužnina se pa prime tudi klaje, slame, orodja, obleke in vsake druge živine, kakor konj, oslov, prešičev, psov, maček, kuretine itd., katera same za to boleznijo ne zbolijo, pa jo oddajo goveji živini. Tudi ljudje, ki so bili v dotiki s kužno živino, bolezen zatrosijo, da! celó muhe jo morejo zatrositi, če od bolne živine pridejo do zdrave. Razen goved zbolijo za to kugo edino le ovce, kar sem jaz leta 1863 v Préloki in v Zagorji s tem dokazal, da sem govejo kužnino vcepil ovcam, ki so potem za isto kugo zbolele in poginile. —

Po tem je jasno vsakemu, da se more kuga ubraniti edino le po ostrih zaprtijah mej zdravih dežel in zdravih hlevov. Vsak gospodar in vsak človek mora zdaj na Kranjskem in Štajerskem na vse strani skrbno paziti, da se ne najmanjša trohica kužnina na noben način ne zatrosi, in da zato mora vsak za se oster sleduh biti, da se nič ne zgreši, kar bi utegnilo kugo tudi po skrivnih potih zatrositi. Nasproti pa naj bode našim gospodarjem to v tolažbo, da, ako so svojo živino dobro zaprli tako, da od nikogar ne more do nje nič kužnega priti, jim bo živina zdrava ostala, čeravno krog in krog njih druga živina za to kugo cepa!

Ta skušnja naj pa velja dalje gospodarjem in vsakemu domoljubu kot sveta zapoved, da natančno ubogajo vse ukaze c. k. deželne vlade, ker en malomarnež ali en slepar lahko celi deželi nakoplje strašno nesrečo! Gospodje župani! vi pa še posebno stojte na straži proti tej pošasti.

Dr. Jan. Bleiweis.

Sredstvo zoper napenjanje goved. Od več strani se sliši, da konje, pa bolj pogosto goveda hudo napenja, in da so morali tam pa tam katero govedo zaklati. Uzrokov napenjanja je raznih, a najbolj pogosto napenja paša na mladi detelji ali pokladanje zelenjave, na katero je bila že slana padla. V neprecenljivih knjigah: „Živinozdravništvo“ dr. Bleiweisa je v 4. delu od strani 157 do 161 mnogo sredstev zoper napenjanje nasvetovanih; a nobena reč ni tako gotova, toraj priporočanja vredna, kakor goitna cev (Schlundröhre) iz gutaperhe, ki malo stane, in se morebiti v Mariboru, gotovo pa v Gradcu dobi. Vsaka soseska bi si naj to reč omislila (velja kakih 5 fl.) S tisto cevjo, kojoj dr. Ipavic v Sent-Juriji ob južni cesti ima, se je v treh letih samo v tržki okolici že kakih 12 goved ozdravilo, in še pretekli teden zopet dve breji kravi nožu odtele. Jožef Hašnik.

M. Gole breskve. 1. Drobna rana višnjelka. Sad je lep, prav delikaten, muškatelovega okusa, zori začetek avgusta. Je posebno za špalire. 2. Debela rana višnjelka. Sad debel in lepo barvan, z zarudelim, dišečim mesom. Drevo je srednje visokosti in je posebno za špalire v topli legi. 3. Žolta nektarina. Sad je srednje debelosti, žolt, malo barvan in izvrstnega okusa. Drevo je živahne rasti in kaže posebno za špalire v topli legi.

Živinska kuga prikazala se je razven v zadnjič imenovanih srenjah še v Navardi, Voličini, Stražah (sv. lenartskega) in v Desencih ptujskega okraja.

Dopisi.

iz Bizeljskega. (Novega vina), ki pa je sedaj se vé še mošt, pridelali smo za dobro polovico menje, kakor lani. Zato pa je tem boljše.

Tako izvrstno sladkega, okusnega in dobrega mošta mlajši ljudje še niti ne pomnijo. Starejši pa pravijo, da ne vedo po letu 1834 za boljšega. Komaj je sod nalit in v dvema urama začne mošt vreti, kar je gotov dokaz, da ima veliko cukra v sebi. Nadejamo se toraj, da bo letošnje vino dobilo ceno, kakoršnje so naši vinogradarji jako potrebni, ker jim hodi močno hudo za denarje!

Iz Lembaha pri Mariboru. (Trgatev in deljenje vincarskih daril.) V slovitih pekarskih vinogradih se trgatev skončava, ki je bila glede količnosti bolj slaba, pa kakovost vina obeta biti prav dobra; mošt ima v sebi 17 do 22 stopenj sladkorja. Oral je dal poprek eden štrtinjak, v močni zemlji nekaj več, nekteri so imeli pa dovolj dobro branje. Cena je 70 do 80 gld. in čez, samo da kupcev manjka. — Kakor druga leta, tako tudi letos je bila slednjo nedeljo delitev vincarskih premij, ustanovljenih po rajnem nadvojvodi Janezu in drugih dobrotnikih vpricho zbrane vinogradne gospode in obilnega števila domačinov. Namen teh daril je: vincarje spodbujati k zvestobi, pridnosti in poštenosti, kar se tudi precej dosega. Obdarovani so bili letos naslednji 4 vincarji: Jakob Farkaš, v št. paulski in Franc Potočnik v admontski vincariji, vsak je dobil po deset gold. sr. vžitih na bandere lepih židanih robecev, potem Matevž Farkaš v dr. Reiserjevi in Lovrenc Malek v Javkovi vincariji, vsak po pet gld. sr. enako navezanih.

Iz Celja. V sredo 22. oktobra so najšli zunaj celjskega mesta, pod nekim kozolcem poleg tovarne za plin (gasfabrik) mrtvega gostilničarja iz Spodnje Hudinje, Martina Šporna, rojenega iz braslovške fare. Sodnijska raziskava spričuje, da je vmrl ustrupljen za arzenikom, kterega je ves zmeden in otožen zavžil. Pred nekterimi tedni se je najšlo na neki njivi za sv. Jožefom mrtvo dete nezakonske Amalije Vizjak; nečloveška mati je iz strahu pred zlahto hitro po rojstvu tamkaj dete zakopala. Toda zločinstvo se je kmalu razvedelo; detomorka je že v zaporu. — Da bi se enaka hudodelstva, ktera se novejši čas tako pogostoma ponavljajo, tudi pošteno kaznovala!

Iz Celovca. (Kat. rokodelci.) Dne 5. oktobra bilo je slovesno otvorenje „društvene hiše katoliških rokodelcev“, katera stoji na „novem svetu“ na prostoru takozvanega „Čabušnikovega“ vrta. Pot do „društvene hiše“ bil je okinčan s tremi slavoloki in dvanajstimi mestnimi zastavami. Ob 11. uri dopoldne pričel je knezoškof dr. Valentin Wiery blagoslavljati hišne prostore, ter potem nagovoril v krepkih in pomenljivih besedah mnogozbrano občinstvo. Na to se zahvali društveni predsednik g. Bittner v imenu društva vsem, ki so radovoljno pripomogli, da se je društvena hiša, katerej je bil temelj postavljen 24. aprila 1879. l. — na dan srebrne poroke Njiju Veličanstev — dogotovila do 4. oktobra — cesarjevega godu. Posebno zahvalo izreka gosp. predsednik našemu

knezoškofu, ki je društvu res knežnje darilo poklonil, g. profesorju Andreju Einšpielerju, ki je zemljišče za omenjeno poslopje kupil in je društvu daroval, g. inženirju Chlubi, mojstrom in vsem dobrotnikom, ter sklene s trikratnim „živio“ na na Nj. Veličanstvo, na kar vse občinstvo vstane in navdušeno izrazi svojo udanost do svojega vladarja, društveni pevci zapojó cesarsko himno in pred hišo stoječa godba jo krepko zaigra. Zvečer ob 7. uri zbralo se je okoli 600 ljudi v društveni sobani in bližnjih prostorih. Mej drugimi govoril je vojaški škof g. dr. Anton Gruša, občeznani slavni govornik in generalni predsednik vseh avstrijskih katoliških rokodelskih društev, ter poudarjal pomen in namen takih in enakih društev. Okoli polnoči končala se je slavnost.

Iz Svičine. Še ni dolgo tega, kar so tukajšnji prebivalci na slabem glasu bili zavoljo svojega trmastega nemškutarstva; toda od zadnje volitve v državni zbor se je uže veliko na bolje obrnilo. To nam je potrdila slavnost, katera se je vršila preteklo nedeljo v Svičini. Blizu 80 krepkih možakov, dosluženih vojakov, je obhajalo svečanost v zahvalo, da jih je večni Bog dobrotljivo iz tolikih nevarnosti rešel tedaj, ko so sovražniku nasproti stali. Mej šolo in farofom bil je postavljen slavolok, na katerem so vihrale zastave cesarske, štajerske in slovenske. Ljudstva se je vse trlo, ko ob $\frac{1}{2}$ 10. prikorakajo veterani, okinčani na prsih s svetinjami in slovenskimi trobojnimi kokardami. Zvonovi zvoné, možnarji grmijo in godba svira. „Hej Slovani“. To je bil trenotek, da je človeku srce radosti igralo! Te čvrste slovenske postave! Po tem je bila pridiga in slovesna sv. meša z asistencijo. Po dokončanej službi božej se zopet postavijo v vrsto možaki pred šolo, muzikanti pa zagodejo „cesarsko himno“ in „Naprej zastava slave“. Cela svečanost je vzbudila veliko navdušenje. Še dolgo poznej so se pomenkovali ljudje o lepej slovesnosti pristavljajoči gorko željo, da se prihodnje leto zopet ponovi. Tako je vse v najlepšem redu in prav dostojno se vršilo. Svičinanje so pa pokazali pri tej priliki, da niso samo verni kristijani, temveč tudi zvesti sinovi slovenske domovine ob nemškej meji. Enake slavnosti bi tudi po drugod bilo treba, da se slovenski duh budi, krepí in širi. J. S.

Od sv. Urbana nad Ptujem. (Kuga) se dalje širi. Od Levajnc, kjer je padlo in bilo pobitih 130 goved, se je po neki ženski, ki je hodila v Levajnce svoje rodbine obiskat, prenesla v Desence, kjer je do sedaj pobitih 7 okuženih goved. Morda tudi v tej vesi kuga vso živino pobere, in se potem čes vso faro razlije. Znamenja kužne bolezni pri živini pa so: govedi teče iz oči in gobca zlez; noče jesti, ne preževlje, močno žeja in ima krvavo belo, smrdečo drisko; kašlja in težko soplje, vsa zlezna koža (Schleimhaut) pri očeh, v gobcu in zadnici je rudečkasta. V gobcu, na čelusti in na koncu jezika je koža z belimi mozolci pokrita,

pod njimi pa so krvave pike. Goveda se trese močno, krave pridejo ob vso mleko. V mrtvem živinčetu pa je vneta vsa zlezna koža, posebno v želodcu, v črevah in v gobcu. V črevah je rujavo-rudeča tekoča reč, ktera pa ni blatu navadnemu podobna. Žolčni mehur je velik in znotraj poln mozolcev. Jetra so otekla, belkasta in pisana, sree pa blede. Grozno je videti kužno žival! -n.-

Iz Koroškega. (G. Denzelnozi zvonovi) Nad slovitim samostanom št. Paulskim na prijaznej višini je cerkva sv. Jožefa. Potniki jo iz nove železnice zagledajo brž, ko iz Drauberga čez Dravo se prizvijejo. Ta hiša božja dobila je letos 2 nova zvona, mali zvon, 3 cente in 35 funtov težek, in veliki zvon s težo 26 centov. Nova zvona sta se omislila v dopolnjenje 2 starejih in srednjih, ki sta v zvoniku ostala. Pri takem delu se kaže zvonarsko mojstersvo, ker mora novima zvonoma dati glas, ki se z glasom starih vjema tako, da vsi 4 skup dajejo lepo vbrano zvonjenje. No, pri naših zvonih se je to popolnem posrečilo. Tega smo se prepričali radostnega srca, ko smo jih 7. sept. t. l. prvič slišali k večernicam zvoniti in vabiti. Nek glasovit muzikaš, ki je bil slučajno navzoč, je djal: „zvonovi so izvrstno vbrani, njihovo zvonjenje res veličastno!“ Hvala Bogu! Mojster pa je g. Denzel, zvonar v Mariboru, katerega zamoremo z dobro vestjo priporočiti vsem, ki jednakega dela potrebujejo. Denzel tudi ni predrag pri računih!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ministru Taffeju posrečilo se je česke poslance spraviti v državni zbor; cesar so pa potem českega plemenitaša kneza Karla Schwarzenberga pozvali v gosposko zbornico in so celó v prestolnem govoru izrekli veselje o začetku sprave s Čehi ter so razločno priznali politično prepričanje českih poslancev. Misliti je bilo, da bode posebno gosposka zbornica v svojem odgovoru ali adresi cesarju pritrčila in vse opustila, kar bi Čehi zamoglo žaliti. Ali še tega zagrizeni liberalci gosposke zbornice niso storili. Marveč so proti dvema bratoma cesarjevima, proti nadvojvodi Albrehtu in ministru Taaffeju, ki so vsi navzoči bili in glasovali, sklenili z 78 proti 59 glasom adreso, v katerej žalijo Čehi in pravijo, da so se ti z ustopom v državni zbor popolnem uklonili liberalnej ustavi! Z liberalci in njihovim starim Schmerlingom glasoval je tudi kardinal Kutshker in dva opata, liberalca. Vsi drugi kardinali in škofje, med temi tudi graški in ljubljanski, glasovali so proti liberalcem. Vendar liberalci bi bili propali, ko bi ne bilo 31 gospodov — izostalo ali se poskrilo. V državnem zboru držijo pa naši poslanci vrlo skup in imajo tedaj vselej in povsod večino. Zato ni dvomiti, da bo lepa adresa, kakor jo je grof Hohenwart sestavil, sprejeta in cesarju odposlana! Vlada je predložila proračun za l. 1880,

v katerem so potroški nastavljeni na 412 milijonov, dohodki na 399 milijonov, primanjkljaj 12 milijonov se ne bo pokrival z dolgovi, ampak s novimi davki, ki se bodo bogatejim ljudem naložili. Tudi je vlada nasvetovala postavo, vsled katere pride Istrija, Dalmacija, Hercegovina in Bosna v zajemno avstrijsko-ogersko colninsko zvezo. Te postave smo jako potrebni. Po novinah se je glas raznesel, da postane česki narodnjak dr. Randa minister za poduk in bogočastje, poljski voditelj Zjemjalkovski pa minister pravice. Bog daj! Kajti tedaj mora ljubljene liberalnih škofov in opatov, znani Stremajer, odstopiti! Naj gre brž za dragim Nördlingom, ki je kot iz Würtemberga od liberalnih prejšnjih gospodov pozvani nadzornik naših železnic dobival 25.000 fl. letne plače; sedaj je odstopil in bo užival 5000 fl. letne penzije, kar je tudi nekaj! — Izmed slovenskih poslancev so skoro vsi izvoljeni v posamezne odseke: Herman, Vošnjak, Goedel, Pfeifer, Klun, Schneid itd. Sploh pa naši poslanci marljivo delajo in modro uporabljajo svojo večino na največjo jezo liberalcem, ki bi radi bili, da bi se naši kde prenaglili in tako povod dali kakemu: „škandalu.“ Ako se le dosedanji nasveti sprejmejo, bo nam v marsičem pomagano, se vé, če se gosposka zbornica ne bode vedno kujala. Kuga živinska razun Štajerske pustoši tudi Kranjsko, kder se pa uradniki čudno obnašajo; v Mirnej Peči so župniku naložili globo 200 fl. in kaplanu 20 fl. ker sta v nedeljo 12. okt. obhajala službo božjo, kar je bil okrajni glavar brez poprejšnjega naznanila preč. škofijstvu prepovedal. Na Štajerskem je 200 vojakov reg. Belgier iz Gradca došlo v marib. okraj, da se kordon potegne okoli zakuženih srenj. Koroški poslanec Ottič je se dal kot konservativce izvoliti, sedaj pa je med liberalce potegnil. Njegovi volilci so sila hudi, da jih je ta liberalni poštenjak na limance dobil. V Ljubljani začeli so slovenske liste zopet marljivo konfiscirati: Slov. Narod bil je 3krat in Novice 1krat v kratkem pograbljen. Ogerskemu državnemu zboru je finančni minister predložil proračun za leto 1880. Dohodkov misli dobiti 236 milijonov, stroški pa znašajo 253 milijonov, zmanjkalo bo 17 milijonov. Slaba letina na Ogerskem je uže sedaj povod silnemu pomanjkanju, kaj bo še po zimi in spomladi? Magjarski grof Zichy, poslanik naš pri turškem sultanu, se je odpovedal tej službi; tudi prav, ker to je znamenje, da magjarsko plemstvo po odstopu grofa Andrassyja zgublja na političnem uplivu.

Vnanje države. Črnogorcem se je v berlinskem miru odkazala turška pokrajina ob vrelcih reke Lim, namreč Gusinje, Velika, Plava itd. Turki pa pokrajini še do sedaj niso hoteli izročiti; zato je nastala krvava vojska; Črnogorci in turški Albanci so se zgrabili pri Velikey in Bregovici, palo jih je na uboji strani mnogo, do sedaj brez uspeha. Knez Nikola se je podal na bojišče. — Srbskemu knezu so Rusi doposlali 20 baterij novih kanonov, bolgarskemu pa izročili zopet ve č